DAILY
اراده
داځکان نشراتي مرکزملي خپلواکه ورځپانه
سال تاسیس ۱۳۷۹ هـ ش

سال ششم شماره ۱۱۰
شماره مسلسل ۹۷۷
سه‌شنبه ۲۲ حمل ۱۳۸۵ هـ.ش
۱۳ ربیع الاول ۱۴۲۷ هـ ق
11 April, 2006

PROPERTY OF CKU
AFGHAN MEDIA RESOURCE CENTER A.M.R.C

د هلمند ولایتي شورا کاربندیز اعلان کړی دی

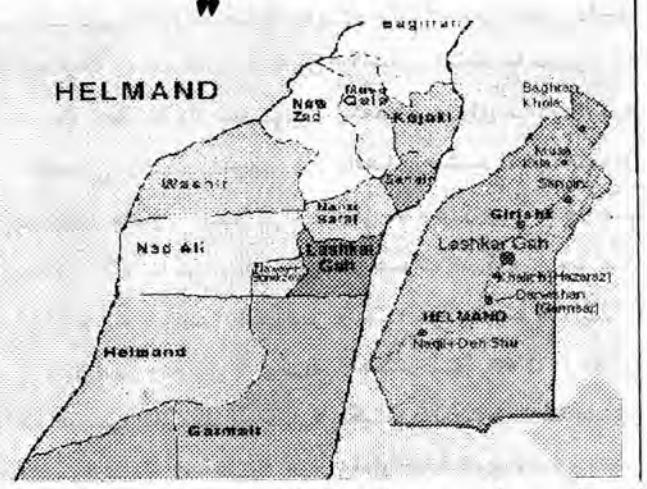

: هلمند ولایت د دولایتي کړۍ دی. لامل یې دادی چې شورا غړو کار بندیز اعلان یو شمیر استازې د ولایتي

ودانۍ مخې ته د امنیتي ساتونکو له خوا د وهل کیدو ادعا کوي.

د هلمند ولایت د ولایتي شورا د غړو د احتجاج لړی توده روانه ده. دوی خپل دفترونه پریښي دي او په کورونو کې ناست دي. دغو ۱۵ وکیلانو وروسته له هغه په احتجاج لاس پوری کړی چې ددوی یو شمیر استازې چې تیره ورځ د ولایتي ودانۍ په وړاندې د اړوند امنیتي ساتونکو له لورې ووهل شول. دغه وکیلان وایي چې امنیتي ساتونکو ورسره زیاتی کړی ځکه یې په احتجاجی ډول کار بندیز اعلان کړی دی. ولایتي چارواکي لاتر اوسه دا مهال د پیښې په اړوند پټه خوله دی.

د ماشومانو یو تښتونکی ونیول شو

د نیمروز په ولایت کې یو سړی د پنځو ماشومانو د تښتولو په تور نیول شوی دی. ددغه ولایات امنیتي چارواکي وایي چې دغه تن د تخار ولایت اوسیدونکی دی او هغه مهال ونیول شو چې ماشومان یې ایران ته لیږدول امنیتي چارواکي وایي چې یاد شوی ماشومان به ډیر ژر په تخار ولایت کې خپلو کورونو ته ولیږدول شي.

انتقال دفتر پی، آر، تی از شهر هرات

شماری از باشندگان شهر هرات که در نزدیکی دفتر گروه بازسازی ولایتی آن شهر سکونت دارند خواهان انتقال این دفتر به بیرون از شهر شده اند. این موضوع زمانی مطرح شد که دیروز در نتیجه حمله انتحاری در نزدیک دفتر گروه بازسازی ولایتی چهار تن کشته شدند و نه تن دیگر جراحت برداشتند.

در هیمن حال جنرال داتیرو اریکو یک مسئول پی آر تی در یک نشست خبری اظهار داشت در صورتیکه مسوولین محلی هرات برای آنها جای دیگری را در نظر بگیرند و امنیت آنها را تأمین کنند، حاضر اند مقر فعلی شان را که در منطقه مسکونی مرکز شهر قرار دارد منتقل کنند.

روز گذشته بر اثر یک حمله انتحاری رو بروی مقر نیروهای کمک ولایتی ناتو چهار تن کشته و هشت تن دیگر زخمی شدند و از جمله کشته شد گان دو تن افراد غیر نظامی ملکی بودند گفته میشود یکی از افسران بلند رتبه نظامی تیم کمک ولایتی پی آرتی نیز در انفجار روز گذشته زخمی شده است.

بازداشت سارقین

پنج تن که دو روز قبل به اتهام سرقت ۳ میلیون افغانی در ولایت نورستان بازداشت شده بودند دیروز به جرم شان اعتراف کردند. عبدالخلیل رئیس څارنوالي نظامی نورستان به پژواک گفته است که افراد بازداشت شده در سال ۱۳۸۳ مدیر معارف ولسوالی برگ قبال این پول را ربوده بودند. عبدالحلیم معاون ولایت نورستان گفته است که رئیس این بانک تعهد کرده تا ۲ میلیون افغانی را به ولایت برگرداند و او گفته که سارقین را به محکمه می سپارد.

سرمقاله

موږ ولې په خپل لاس د دښمن ویالی ته اوبه وراړوو؟

ملي شورا ته د ولسمشر حامد کرزی د وړاندې شوې لست او د اړوندو پیشنهادِ شوو وزیرانو د راتلونکو پروګرامونو له څرګندولو څخه داسې څرګندیږي چې تر اوسه پورې یوه هم د هغو پرتو عینې ستونزو او د هغوی دلیرې کولو په هکله داسې قانع خبری نه دی کړي چې د خلکو او د ولت تر منځ یې واټن او بی اعتمادی رامنځته کړی ده.

نوموړی ستونزی په هیواد کې د یو مزمن او خطرناک ساري مرض په توګه هره ورځ پراخوالی مومی او ان چې د هیواد په مرکز او ولایاتو کې یې سراسري امن ته ګواښونه رامنځته کړي دي.

د هیواد په ټولو اوسیدونکو باندې له توپیر پرته د قانون د نه عملي کولو ستونزه هغه لومړنی ستونزه ده چې په ټولو دولتي ادارو کې خوره شوی د اختلاس رشوت، تمایل او اړیکو د پاللو، مجرم ته د سزا د معلومولو ځای په ځای ودریدلی حرکت او نوری زیاتی ستونزې تری زیږیدلی دی او دا ټولی هغه ستونزې دی چې د خلکو استازې هم تړي پوره خبرتیا لري.

د پیشنهاد شوو وزیرانو له رپوټونو، د هغوی په وړاندې د استازو د چلند او پخپله د استازو د ترکیب او تمایلاتو او په پای کې په ډله ییزه توګه ټولی کابینې ته د رایې ورکولو ځنې داسې ښکاري چې پدې وړاندې شوې کابینه کې به د ارتباطاتو پر بنسټ یوازې هغه رد شي چې په پارلمان کې قوي پلویان ونه لري او پاتی به بیرته د پخوانیو نیمګړتیاوو له شته والي سره سره په دندو باندې په قانوني توګه وګمارل شي او پرتې ستونزې به لا نورې هم زیاتی او د ولس غړونه به په ستونې کې ټپ کړی پداسې حالاتو کې به د ولس باور او اعتماد په خپله کابینه ولسمشر اوپارلمان باندې لا نور هم کم شي نارضایتي به ورځ په ورځ د ستونزو د زیاتوالی له امله زیاته شي او په داسې حالاتو کې به مو خپله د دښمني ویالی‌ته اوبه ور اړولی اوسي چې د سراسري بی امني نښې نښانې یې لا اوس هم د هیواد په هره سیمه کې مخ په زیاتیدو دی.

کنړ ته هم د مرغانو وژونکی ویروس رسیدلی دی

د کنړ په اسعد اباد کې د چرګانو له منځه وړل پیل شوی دی. څه موده وړاندې د ځینو آزمایښتونو په پایله کې ویل شوی وو چې په دغه ولایت کې مرغان په HSNI دول وژونکي ویروس اخته شوی دی. چارواکي وایي چې خلکو ته به د کورنیو چرګانو د له منځه وړلو په بدل کې تاوان ورکوي.

دغه اندیښنې له هغه وروسته زیاتې شوې چې یو شمیر کډوال الوتونکي په هوا کې مړه شوی او وروسته خمکې ته راولویدلی دی. که څه هم په کنړ کې د چرګانو لوی فارمونه نشته خو د کورنیو چرګانو د وژلو او خښولو خبر ورکول کیږي.

۴مخ

دو کشته و چهار زخمی در خوست

درگیری میان باشندگان ولسوالی باک ولایت خوست وکوچی ها دو کشته و چهار زخمی بر جای گذاشت. قوماندان امنیه ولایت خوست میگوید که این در گیری هنگام رخ داد که کوچی ها قصد داشتند مراسم بخاک سپاری یکی از اقوام شان را درین ولسوالی برگزار کنند وعلت دیگر این رویداد را اعمار ساختمان درین منطقه از سوی کوچی ها خواند.

د مخدره موادو پر ضد عملیات

د هلمند په ولایت کې د مخدرو موادو پر ضد ځانګړو ځواکونو یو لړ عملیات پیل کړی. د کورنیو چارو د زارت په یوه خپرې شوې اعلامیې کې راغلي دي چې د هلمند ولایت د بهرامې بازار د مخدرو موادو د تجارت په یوه لوی مرکز بدل شوی. ۴ مخ

چگونگی حقوق زنان در کشور

ص ۳

د نوی کابینې په اړوند د هیوادوالو نظریې

ص ۲

د نوي کابينې په اړوند د هيوادوالو نظريې

پيرامون لست کابينه پيشنهادی که از سوی رئيس جمهور کشور به پارلمان غرض رای اعتماد معرفی گرديده، در اين شماره نظريات محترم پوهندوی داکتر فاروق بشر به نشر ميرسد.

نابلد

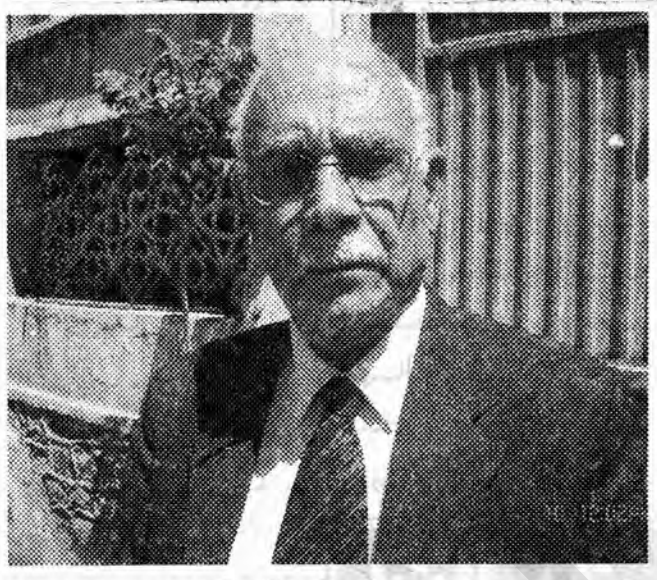

سوال : رئيس جمهور آقای کرزی لست کابينه پيشنهادی خويش را به شورای ملی کشور ارايه نموده نظر شما در باره مسلکی بودن کابينه چگونه ميباشد؟

جواب : تا جائيکه ملاحظه ميشود يکتعداد از وزرای مملکت واقعاً مسلکی هستند اما بايد گفت که در لست وزرا طوريکه ديده ميشوند جهادی ها نيز اشتراک دارند البته مانمی توانيم بگوئيم که جهادی ها مردمانی نيستند که تحصيل وتعليم ندارند اما يکتعداد آن ها شرايط قانون اساسی را تکميل کرده نمی توانند به لحاظ اينکه در قانون اساسی ميگويد تحصيلات فوق لسان ، يا تحصيلات عالی داشته باشند اگر تحصيلات عالی را پوهنځی يا پوهنتون بگيرد در اينجا کدام سوال پيدا نخواهد شد اما به نظر من مقننين وقتی که قانون اساسی را وضع ميکردند تحصيلات عالی بالاتر از ليسانس گرفته بودند به اين اساس طوريکه ديده ميشوند يکتعداد از وزرای موجوده آقای کرزی از جمله اشخاص دارای تعليمات عالی نيستند که تحصيلات عالی ماستری وداکتری را داشته باشند اما يکتعداد شان مسلکی هستند اين که چقدر آنها منجمنت يا مديريت داشته خواهد باشند بعد تر صحبت خواهيم کرديم.

سوال : بعضی ميگويند که وزرا بايد حزبی باشد، آيا وزرای آقای کرزی را حزبی وجهادی گفته ميتوانيم؟

جواب : شما ميدانيد که بعد از اينکه حکومت موقت تاسيس شد قوانين متعددی وضع شد خصوصاً در دوره حکومت انتقالی احزاب سياسی را در افغانستان اجازه دادند تا تمرکز وتشکل بکنند اما متاسفانه تا جائيکه ديده ميشود تعداد احزاب در افغانستان بی نهايت زياد است وانها چقدر ميتوانند وظايف حزبی خود را بجا بکنند برای شان يک مدتی بکار است در حکومت موجود آقای کرزی يکتعداد بی طرف هم موجود است اما يکتعداد هم موجود است که سابقه حزبی هم داشتند اما امروز از سابقه حزبی خود انکار ميکنند همچنان بايد گفت که يکتعداد از وزرای آقای کرزی در حالت موجوده کسانی هستند که سوابق جهادی داشتند واينها بيشتر به حزبی بودن خود اعتراف نمی کند من اينطور فکر ميکنيم که يک لست مختلط در کابينه آقای کرزی وجود دارد که يکتعداد زياد انها سوابق جهادی ويکتعداد انها سوابق حزبی داشته که در حزب پرچم وخلق وهمچنان در احزاب مختلف ديگر از قبيل شعله جاويد وستم ملی هم ميباشند. اينکه انها چقدر به حکومت آقای کرزی وفادار مانده ميتواند اين سوال ديگری است به نظر ما اينها بهتر خواهد بود که به عوض منافع حزبی منافع عليای مملکت وقانون را در نظر بگيرند تا اينکه تمايلات به حزب خود داشته باشند البته درينجا مفيد خواهدبود، بلی يکتعداد از اعضای احزاب سابقه پرچم وخلق وهمچنان از احزاب سياسی در اينجا وجود دارد.

سوال : کسانيکه خود را مربوط احزاب يا تنظيم های جهادی ميدانند اگر رای تائيد بدست بياورند اينها تمايلات به احزاب خود خواهد داشت يا به قانون ؟

جواب : البته شما ميدانيد که مردمانيکه به حزب خود يک تعهد داده اند در قدم اول بايد همان اساسات ويا مصئونيت حزب خود را در نظر بگيرد اما اينکه چقدر اينها ميتواند به مصالح عليای مملکت ولو که حزبی هم باشد از علميت وذهنيت خود کار بگيرد اين را ما بايد در عمل ببينيم که چطور تجربه شده ميتواند اما طوريکه ديده ميشود امروز يکتعداد زيادی از وزرای کابينه که معرفی شده اند تعهد به اين کرده که زياد تر به قانونيت ومملکت توجه ميکنند تا به حزب خود اما اين بايد در عمل ديده شود که چقدر تمايلات قومی،قبيلوی، لسانی وحزبی در کابينه موجود خواهد بود تجربه نشان داده که در کابينه های سابق آقای کرزی يکتعداد مردميکه به احزاب مربوط بودند چنانچه در پارلمان هم ديده ميتوانيد که يکتعداد از وزرا به اين متهم اند که کسانی را در وزارت مقرر کردند که به حزب شان وفادار بودند اما من اينطور فکر ميکنيم که مصلحت مملکت اين خواهد بود که اينها منافع عليای مملکت را در نظر بگيرد تا منافع حزبی خويش را.

سوال : به نظر شما مسلکی بودن وتخصص وزرا ضروری ميباشد يا مديريت انها ؟

جواب : به نظر من هردو متمم يگديگر هستند بايد يک وزير و يا يک کارمند علاوه بر اينکه در رشته خاص مهارت کامل ميداشته باشد از اصل عمومی است که بايد از مديريت برخوردار باشد تا جائيکه ديده ميشود يکتعداد از وزرای دولت در سابق طوريکه نشان داده شده ولو که ليسانس، ماستر وداکتر هم بودند ولی مديريت نداشتند سل مديريت يک عنصر عمده، پيشبرد امور در اداره است تا وقتيکه مديريت در اداره نمی باشد ولو که مسوول اداره ديپلوم داشته باشد ماستر وداکتر هم بوده باشد کار را پيش برده نمی تواند. فکر ميکنم که مديريت مهم بوده ما بايد علميت، دانش وديپلوم داشتن را فراموش نه کنيم،اما نه بايد سر ديپلوم های مردم بازی بخوريم ديپلوم داشتن نمی تواند مديريت را محتوی شود.

سوال: بعضی ميگويند که کابينه پيشنهادی تحت فشار ها وفرمايش های داخلی وخارجی ساخته شده نظر شما چگونه ميباشد؟

جواب : تا جائيکه ديده ميشود من نمی توانم بگويم که فشار های داخلی وخارجی نيست، بلکه مصلحت ها در اينجا هنوز هم دخيل است يکتعداد از وزرای کابينه واضحاً معلوم ميشود که به کدام سمت وکدام جهت به کدام قوم وکدام قبيله مربوط هستند البته اين را هم بايد فراموش نکنيم که فشار های خارجی در مقطع موجوده نادیده گرفته شده نمی تواند البته ما نمی توانيم باوجوديکه اينقدر کمک از جهان ميگيريم و با انها مشوره نکرده باشيم اينکه چقدر فشار به عمل آمده اين را من نمی دانم چرا مستقيماً در حکومت داخل نيستم اما عنصر داخلی وخارجی در تعيين وزرای کابينه هم نقشی داشته است.

سوال : کابينه پيشنهادی اگر رای تائيد بگيرد آيا کار های شان موفق خواهد بود؟

جواب : باز هم اينرا ميگذاريم به تجربه وبرای اينکه آيا اينها در امور محوله خود موفق هستند يا نی، طوريکه ديده ميشود يکتعداد وزرای سابق درينجا وجود دارد که از وجود دارد هنوز هم يک عده از عناصر داخلی وخارجی ثبات مملکت را برهم ميزنند حکومت هم در شرايط حاضر توان اين را ندارند که همان کسانيکه دست شان به خون ملت آغشته واز مصنونيت خاصی برخوردار است وجايداد عامه را چور کردند محکمه کند بنآ من اينطور فکر ميکنيم که در شرايط حاضر بايد از صبر وتحمل وحوصله در صورتی کار بگيريم که به ملت وعده داده شود که کسانيکه دست شان به خون مردم بيچاره ما آغشته است وجايداد های عامه را تباه کردند به پای ميز محاکمه کشانيده شود.

سوال : از دوره موقت تاکنون رئيس جمهور کرزی اشخاص محدودی را گرد خود جمع کرده که از يک چوکی پر مسوولیت بنابر انتقادات مردم تبديل ر ر ديگر مقام پر مسوولیت مقرر ميشوند مثلاً والی از يک ولايت در ديگر ولايت والی ميشود وزير تبديل ميشود ديگر وزارت برای شان داده ميشود ايا در اين کشور به قحط الرجالی روبرو هستيم؟ چرادیگر اشخاص متخصص وبا مديريت از نظر انداخته شده اگر اين وضع تکرار شده برود چه فکر می کنيد آينده کشور کدام طرف خواهد رفت؟

جواب : طوريکه من قبلاً گفتم هنوز هم مصلحت دخيل است چنانچه در خود کابينه ودر ولايات ديده ميتوانيم که والی ها هنوز هم انعده کسانی است که در جهاد سهيم بودند و، بعضی آنها به کار های نادرست دست زدندو هنوز هم در منطقه اينها حاکم بودند انها را پس به کار ميگماريم من اينطور فکر ميکنيم که امروز در جامعه ما طبقه تعليم يافته وکسانی را که منجمنت ومديريت درست دارند هنوز بيرون از اداره موجود هستند تا جائيکه ديده ميشوند در تعيين همچو اشخاص دو اصل عمده فعلاً رعايت شده که نه بايد رعايت ميشدند يکی اصل مصلحت است وديگر اصل قوميت وقبيلوی من اينطور فکر ميکنيم که بايد چوکی وجود دارد هنوز هم يک عده های اداری وسياسی دولت به اشخاص داده شود که انها مديريت و اهليت داشته باشد وانها ثابت کرده باشد که در اجرای امور خود موفق وکامياب هستند ما ميبينيم که يکعده از وزرای ما در کابينه واقعاً درخشيد اما يکعده از والی ها و وزرای ما هنوز هم در خواب خرگوش هستند وانها نتوانستند قانونيت ومصنونيت اداره را در نظر بگيرد تمايلات شخصی وتمايلات قبيلوی وقومی خود را مورد رعايت قرار ميدهد تا قانونيت ومصئوونيت. من اينطور فکر ميکنيم تا زمانيکه کار به اهل کار سپرده نشود وشفافيت در اداره موجود نباشد ومردم مسوول در برابر قانون نباشد مشکل باقی خواهد بود، امروز يکعده مردم را ميبينيم مسوول در برابر شخص است نه در برابر قانون. مصلحت ها بايد از بين برود وبه مردم کار مطابق اهليت ولياقت سپرده شود شفافيت موجود باشد مديريت موجود باشد در ان صورت امکان موفقيت اداره موجود است در غير ان فکر ميکنم که هنوز هم ما به همان حالت بطی وبطالت به پيش ميرويم وبه بسيار اهسته گی.

مردم خانه ميخواهد مردم زندگی ارام ميخواهند مردم تا هنوز ارام نيستند شما ميبينيد که هر روز يک دو يا سه حملات انتحاری صورت ميگيرد اين معنی را ميدهد که هنوز هم مصنونيت موجود نيست مردم بيکار است در سرک ميگردد نان خوردن را ندارند غم شان خورده شود بايد پروگرام های اجتماعی در کشور وضع شود که مردم بی گناه وبی بضاعت ما از طرف دولت اعاشه واباطه شوند چنانچه ميبينيم در جهان ديگر مردم از طرف حکومت کسانيکه مستحق هستند بيمه صحی برايشان داده ميشود خانه داده ميشودپول نقد برايشان داده ميشود واولادشان را حمايه ميکند امروز اولاد بيچاره ما را ببينيد در سرک ها

ص ۶

متصدی: نرگس

زن راء مادر راء ستایش کنیم!

چگونگی حقوق زنان در کشور

از روزیکه دوره موقتی در کشور ایجاد شده تا اکنون اگر نظر اندازی کنیم برای زنان کشور که در مرکز و شهر های ولایتی زندگی میکنند حقوق نسبی داده شده، مثلاً برای شاگردان اناث حق داده شد که در مکاتب مصروف تدریس باشند در ادارات دولت برای شان حق داده شد که ایفای وظیفه نمایند حتی به حیث مسوولین کار میکنند و پست های کلیدی را بدست آورده اند در لویه جرگه عضویت حاصل نمودند و در شورا ملی عضویت دارند وزارت ها برایشان داده شد دولت در حصه حقوق آنها سعی می

نمایند.

با وجود آن صدای زن در باره بدست آوردن حقوق شان هنوز خاموش نشده است، او اظهار میدارد که تا حال حقوق زنان در دولت کم رنگ میباشد صدها تن درکشور ما که زیر بار سنگین فامیل ها میباشند و ان هم در اطراف یعنی از شهر ها دور چرا زنان در باره حقوق انها صدای اعتراض خویش را بلند نمی کنند چرا نمی خواهند که انها از خشونت رهایی یابند که اکثر اوقات سبب خودکشی و خود سوزی انها میشود؟ در جواب هلینه ملکیار میگویند به عقیده ما مشکلات زنان افغانستان این نیست که چقدر حقوق زنان کم رنگ میباشد یا تا چه اندازه باید در ادارات دولت سهم برای شان داده شود. مشکلات عمده و اساسی اکثریت آنها را زنانی دارند که در دهات زندگی میکنند نه در شهرهای بزرگ موضوعات بسیار اساسی مثلاً حفظ الصحه ، نداشتن مراکز صحی، نداشتن تسهیلات دیگر اولیه زنده گی. اینکه در کابل ویکی دو شهر کلان زنان در ادارات مصروف کار هستند به این معنی نیست که حقوق زن اعاده شده از همین خاطر مشکلاتی که در اطراف کشور میبینیم نشان میدهد که اجازه دادن یک زن که در یک وزارت کار کند مشکل زن افغان را حل نمی کند آنها پرابلم های دیگری هم دارند من فکر میکنم جای تأسف است که به حیث زن افغان مطرح نمایم که تنها جامعه بین المللی و کشور های غربی دونر، همان دیدی را که از حقوق زن دارد نمی خواهد که در افغانستان پیاده کند بدون در نظر داشت مشکلات اصلی زنان افغان ، شاید گناه شان هم نباشد بخاطر چیزی که از جامعه خود برداشت کرده و مشکلات زنان را در آنجا دیده فکر می کند که در افغانستان هم همان طور است. درینجا من فکر میکنم که یک اندازه کوتاهی از طرف خانم های تحصیل کرده افغان یعنی خانم های که در کابل و ولایات کشور رئیس انجو ها هستند، خانم های مطرح در جامعه افغانستان هستند و به جامعه بین المللی در ارتباط هستند در اینجا کوتاهی کرده اند. بخاطر اینکه مشکلات زن افغان را به صفت یک افغان درک نه کرده باید پروگرام های خوب برای زن افغان درست کنند و به جامعه بین المللی ارایه کنند و از انها کمک برای پیشبرد این پروگرام ها بخواهند مگر انها همان پروگرام غربی های را قبول کرده و گپ های انها را کورکورانه دراینجا تکرار میکنند یا شاید آنها واقعاً به خود زحمت نمی دهند که ببینند این پروگرام های را که جامعه بین المللی برای افغانستان پیشکش نموده برای زن افغان چه فایده دارد وظیفه زنان تحصیل کرده افغان است که این موضوع را بر رسی کنند.

در کشور ما بسیار سازمان های وجود دارد که در بخش زنان کار میکنند لاکن تاکنون در اطراف کار انها محسوس نیست. اگر این سازمان ها گروپ های تبلیغی ایجاد نمایند و ذهنیت مردم را در باره حقوق زنان روشن نمایند نظر شما چه میباشد؟

اکثر مردم از حقوق زنان آنچه که دین مبین اسلام حکم میکند، آگاهی کامل ندارند. بسیاری رسم ورواج های در کشور داریم که از عنعنات سنتی چندین هزار سال قبل ماست که انها را به نام قوانین اسلامی شناخته و معلوم دار بخاطریکه لسان ما عربی نیست دسترسی مردم مستقیم به اوامر اسلامی هم نبوده واز توصیه ملاها اسلام را شناخته به همین دلیل است که مردم ما در باره حقوق زنان در اسلام معلومات زیادی ندارند ما باید حقوق زن را در اسلام بشناسیم و مولوی صاحب ها باید خود را

مکلف بدانند که حقوق زن را به مردم یاد بدهند فکر میکنم که در وضع زندگی زنان افغان بهبود به وجود خواهد آمد.

راځی چې ماشومان د کور له ناندرېزی فضا څخه وساتو

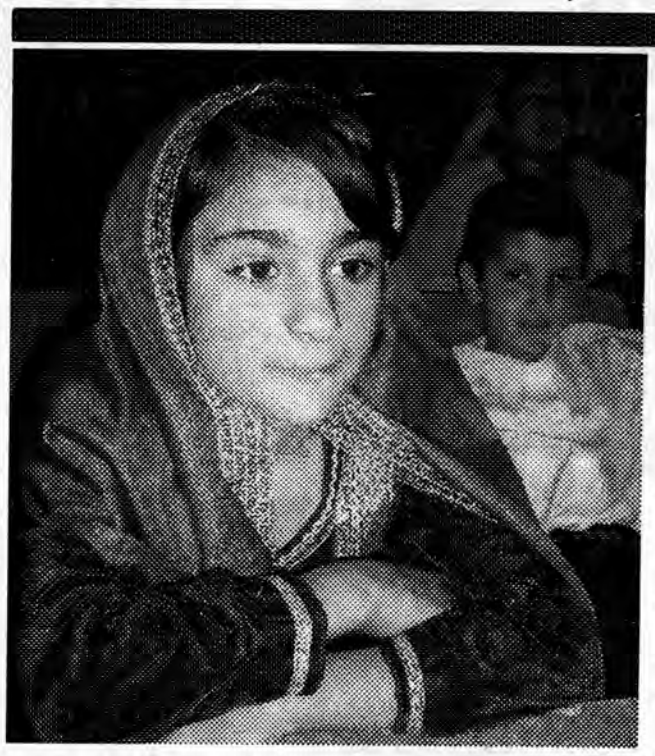

زمور په هیواد کې او په تیره بیا په کلیوالو سیمو کې که ووایو چې ښځې د کورنیو تر فشار لاندې دي او د خپلو میړونو له خوا ورسره په خشونت سره چلند کیږي دا به ومنو چې داسې چلندونه د ناوړو پیښو رامنځته کیدو سبب کیږي. خو له داسې خشونت سره سره هغه چې د ماشومانو په وړاندې کیږي بیخې هیر شوی دی. زمور په هیواد کې د ماشومانو د تریخ ژوندانه لوړې ته تر اوسه پوې نه د کورنیو سمه پاملرنه وجود لري او نه د دولت له خوا پدې باره کې څه ځانګړي پروګرامونه چې نتیجې یې احساس شي نه لیدل کیږي.

په اکثره کورنیو کې د ښځې او میړه تر منځ ناندریزه فضا د هغې کورنۍ په اولادونو باندې ناوړه اغیزه کوي د هغه په ذهن او فکر کې د پلار او مور په وړاندې مینه او محبت له منځه وړي ماشوم ته روحي تکلیفونه رامنځته کوي ان چې د ماشوم په استعداد باندې منفي اغیزې کوي ماشومان د خپلو کورنیو له محبت څخه بې برخې او تل له ښکنځلو او وهلو لاندې وي. د ځوکې ولسوالي اوسیدونکی محمدنادر وایي چې کله زه وړوکی وم ښه می یاد شي چې په دریم ټولګي کې زده کوونکي وم پلار مې له وجود کمزورې و اوزمور کورنۍ حالت هم خراب و ډیر غریب وو پلار مې څه کړی وای د کار او غریبۍ نه و مور به مې هر وخت ورته دا خبره کوله چې د لاندې د پیسه غوندې راته په کور یې ووځه کار وکړه یعنې داسې شپه ورځ نه وه چې ددوی وهل غالمغال او ناندرې به نه وی پلار می ډیر نا ارامه و ان چې مور به یې زیات وهلو مونږ به هم ورسره خبره نه شوای کولای زه وړوکی وم ما به ژړل سهار به چې ښونځې ته روان شوم په لاره کې به می ژړل مغز مې کار نه کولو مکتب رانه پاتې شو.

پلار به مې په وهلو وهلو او ښکنځلو ښوونځي ته روان کړی وم هوا دا خو څه یوازې د محمد نادر ستونزه نه ده په زرونو داسې ماشومان لرو چې په کور کې یې د پلار او مور ناندرې وی د هغوی وهل وی او په کور کې یې ماشومات ورته ژاړی او څه وسه یې هم نه رسیږي. په حقیقت کې د داسې کورنیو ماشومان د خپلو نورو همځولو تر منځ کمزوری وی له روحی تشویق او نا ارامی سره مخامخ وی له راز راز ناروغی سره هم مخامخ کیږي استعداد له لاسه ورکوي او بله ستره نیمګړتیا یې داده چې زیاتره ماشومان د مور تر څنګ د پلار په وړاندې هم عقده پیدا کوي محمد اکرم چې ډیر کلونه پخوا یې د خپلی خور له لاسه د پلار د وژلو صحنه لیدلی ده وایي:

زه ډیر وړوکی وم پلار به مې خبښتی اچولی خو زما د مور او پلار به هر وخت جنګ و یوه ورځ چې هیڅکله له یاده می نه ووځي د دواړو جنګ شو مور می زما خور ته وویل وهه یې هغی زما پلار په چاړه وواهه مشر ورور مې له دې امله چې جلی زندان ته لاړه نشي د خلکو په وړاندې یې وویل دا ما وواړه زما ورور باندې هرچا بدرد ویلي او هغه ۱۸ کاله په شاهي وخت کې قید شو ماځنی د پلار له غمه ښوونځی پاتې شو د چرسو په لوګیو کې مي خپل فکر بدلولو او چرسي شوم اوس هر څوک راته چرسي وایي او ځینې داسې لاهم وایي چې چرسي سړی نه سړی.

رښتیا چې د همغه کوچنیوالی اثرات اوس هم را باندې شته کله چې د کومی ښځې او میړه تر منځ ناندری وګورم پلار راته په مخکې په وینو سور ودریږي ناڅاپه مې له سترګو په سپینه ږیره اوښکی روانی شي زمور د هیواد په هره خواکې ډیر کسان لرو چې په خپلو کورنیو کې د خپلو ماشومانو راتلونکی ته نه ګوري خو سره له خپلو میرمنو سره یې ناوړه چلند ته مخه کړی وی او ځینې میرمنی هم داسې شته چې د خپل میړه له حقوقو څخه نا خبری دی او د خپل کور دوستانه فضا په ناندرو خرابوي چې په کور کې یې له میړه سره مخالفت شروع شي د بام سرته خیژی او کلی په ځان خبروي دا ستونزی هغه وخت حلیږي چې دواړه یو بل ته درناوی او احترام ولري او د ژوندانه بار په ګډه او پوره دوستی کې پورته کړی او د خپلو ماشومانو لپاره د کورنۍ خوږه فضا رامنځته کړي.

د بنسي زده کړي په لارکي ستر خند

نوهیالی

له نن څخه څو کاله مخکې ما هم دنورو زرګونو پلرونو او میندو په څیر دنوی کال په پیل کې خپل زوی تر لاس ونیو په دې هیله چې له ده څخه به په راتلونکی کې د لوړې زده کړې درلودونکی وګړی جوړ خپل وطن او خان ته به کار وکړی دښوونځی په لوري روان شوو. نوی تعلمی کال ته څو ورځې پاتې وې او لوستونه پیل شوی نه وو، په بښوونځی کې ځینې میندې اوپلورنه دې ته راغلې وو چې خپلې لونې او زامن بښوونځی کې شامل کړي او بیا ځینو زده کوونکو دمشروط، لیاقت ازموینې ورکولې ما هم چې پراسې څخه وپوښتل چې سرښوونکی چیرې دی زه دا هلك په بښوونځی کې شاملوم. بښوونځی کې یې یو پیتاوی راوښود او وې ویل: هغلته چې ډیر خلك راغونډ دی ورشه:

په پیتاوي کې دیومیز شاته یوه چاغه اودپاخه عمر ښځه ناسته وه دهلکانو دنومونو په لیکلو لګیا وه خبرې کول ورسره مشکل کار و، هغه ګرمه نه وه، راغلو کسانو ډیره ګډوډي اچولې وه څوشیبې وروسته یې ویل دهلك نوم څه دی؟ دکاکاګانو نومونه دماماګانو نومونه یې ولیکل داصلي اوسیدنی ځای یې ولیکو اود اوسنی اوسیدنی ځای راڅخه وپوښتلو چې مورنی ژبه یې څه ده؟ ما ورته وویل چې دا هم ضروري ده؟ دې وویل: ډیره ضروری وې وویل: پښتو. په زړه کې مې راوګرځیدل چې که خدای کول هلك به بښوونځی ولوستلی شي، ما چې وروسته ډډ پرو کلونو کابل ته راغی وم ما فکر وکړ چې بنایي دپوهنې وزارت دهغو زده کونکو له پاره چې مورنی ژبه یې پښتو ده په پښتو ژبه د زده کړې امکانات او هغه چې مورنی ژبه یې فارسی ده په مورنی ژبه امکانات برابر کړی وي.

خو دا خوب می هغه مهال سم ونه خوت چې څو ورځې وروسته زوی می په فارسی ژبه کتابونه دخانه سره راوړل. په ریښتیا ووایم چې خپل زوی ته ډیر خفه شوم ما د خانه سره وویل پښتو دهیواد په ټولو قوانینو کې درسمی ژبې په توګه منل شوی ده. او هم چارواکی وایي چې زده کړه د ټولو اتباعو حق دی او هم په مورنی ژبو دتدریس له پاره لازه هواره وی. دا زموږ په سیمه کې دا حال ولې دی. که څه هم په دی پوهیدم چې د زوی له پاره می لوست ډیر مشکل دی، بلی سیمی او ولایت ته هم کډه مشکله ده ما سوچ وکړ چې په ټولګي کې دکومې ژبې زده کوونکی زیات وی بنایي لوست یې په هغه ژبه وی خو داسې هم نه وه یوه میاشت وروسته می له زوی څخه وپوښتل په ټولګي کې خو کسه په پښتو ژبه خبری کوی. ده وویل: مورډ لام ټولګي یو خلورپنځوس تنه یو چې شپږ تنه فارسی وایي نور ټول پښتو وایي معلم صاحب هم پښتنه ده. ما دځان سره سوچ وواهه دا زموږ په سیمه کې په سلو کې شپږ څخه تر اتیا پورې پښتانه اوسیږي او زده کونکی هم دا ډول. بیا هم د چارواکو دې ته پام شوی نه دی اوس په هغه بښوونځی کې چې زما زوی دی په لومړی ټولګي کې اته نه ټولګي دی ددی ستونزی حل خو اسان دی، الف ،ب ټولګي دې ددی ژبې او ج،د ،و... نوری پښتو ژبی شي ترڅو دوی په خپلو مورنیو ژبو لوست ووایي.

ډیر چورتونه می خانه سره ووهل چې په افغانستان کې په مورنی ژبه د زده کړې په لازه کې کوم قانونی اوحقوقی خنډ نه شته د افغانستان اساسی قانون او ماشوم دحقوقو نړیوال ټرون هغوی ته پوره او برابر حقوق ورکړی دی، خو دلته څه مشکل دی. په یوه تنکی اوسپیڅلی ماشوم باندی داسې لوی بار چې دده دطبعی استعداد دوژلو سبب کیږی ولې اینبودل شوی دی.

دا ښکاره ده چې په لومړیو درې ټولګیو کې بریالیتوب په اتومات شکل سره دی زما زوی هم دوهم ټولګي ته بریالي شوی دي ما له ځانه سره نیت وکړ چې دژمی په رخصتیو کې کتابونه ورباندي ووایم لومړی مو دفارسی په کتاب پیل وکړ. لومړی لوست حمد و، دفارسی ژبی دیوه کلاسیك شاعر که ریښتیا راباندي وایي دا شعر زما ترسویی هم لوړ اودډیرو لغتونو په مانا ته پوهیدم یوه میاشت مې زوی سره خواری وکړه خو دی دلومړی مخ څخه دوهم ته ونه وښت په تاریخ می پیل وکړ هغه ایله دوه یا درې مخه شو. ژمی هم تیر شو دپښتو مضمون کتاب مې ورته راوړو دا باید صادقانه ووایم چې زما زوی په دوو ورځو کې پښتو وپیژندله او هم یې ټول کتاب لیکلي او لوستلی شو.

راته جوته شوه چې په مورنی ژبه زده کړه دماشوم له پاره ځومره اسانه ده او ماشوم خپل لوست ته تشویق کیږي او دهغه طبعی استعداد غوړیږي.

اوس دا ټکی ماته په بشپړه توګه ثابت شوی که زماد زوی لپاره زده کړه په مورنی ژبه شي زه په دې باوریم چې دا دیوه تعلیمی کال مضمونونه په درې میاشتو کې او په ښه درجه به کامیاب شي. خو که په فارسی ژبه وی خدای خبر چې بری تر لاسه کړی او دکابل په ښار کې دلس ګونو زرو زده کوونکو چې مورنی ژبه یې پښتو ده هم دا ستونزه ده چارواکی باید ورباندی خپل زړونه وسوځوی او دې تنکیو ماشومانو ته خپل طبعی او قانونی حق ورکړی لکه چې دهغه سر معلم صاحب خبره می اوس هم په مغزو کې راتاویږی ویلی یې و چې زده کوونکی له پاره په مورنی ژبه زده کړه ډیره مهمه ده.

درته سم وایي خو دکتاب مخ نه پیژنی. دخانه سره می وویل: دی ته وایي تفتیش په دې نه پوهیږي چې زده کونکی کتاب دمخه وایي او که دیاده؟

اوس هلك خلورم ټولګي ته بریالي ټولګی ته بریالی شو. خو میاشتی وروسته دده هم صنفی راته وویل: کاکا زوی دې ډیر تکړه دی، خدای شته زه هم خوشحاله شوم ماورته وویل: څنګه؟ هغه وویل: نن د وزارت څخه تفتیش راغلی و دهلکانو څخه یې ډیرې پوښتنی وکړی ډیر هلکان بند شول خو ستا زوی یې هیڅ بند نه کړ او چك چکې یې هم په وکړې.

کورته چې راغلم زوی څخه مې وپوښتل: په ریښتیا تفتیش راغلی و. هغه وویل: هو بیا نو تاڅنګه ځواب ورکړ، هغه په شك سره وویل: سم ځوابونه می ورکړل.

ماته جوته وه چې زما زوی یوه کرښه دکتاب دمخه لوستلی نه شي او نه دیوه لغت په مانا پوهیږي دا څنګه تفتیش و چې زما زوي ټول ځوابونه ورکړل.

په دی شیبه کې می لور وویل: دهغه ټول کتابونه په یاد دی دهر کتاب دمخ لومړی تکی ورته ووایه دی ټول

کښر ته هم د مرغانو ...

په همدې ترڅ کې د کرنې او مالداری وزارت یو پلاوی اسعد آباد او په خانګړې ډول هغه سیمې چې پکې ددغې ناروغۍ خرګنده پیلګې لیدل شوی د چرګانو د له منخه وړلو هڅې بیلوي.

خایي چارواکي وایي چې د چرګانو د وژلو په بدل کې به له خلکو سره یو ځه مرسته هم وکړي د اوس لپاره یوازې په اسعد اباد کې د چرګانو د وژلو هڅه پیل شوی ده. تر اوسه دغه ناروغی یوازې په الوتونکو کې موندل شوی او په انسانانو کې یې نښې نښانې نه لیدل کیږي

دمخدره موادو پر ضد ...

د کورنیو چارو د وزارت سرپرست انجینیر ضرار احمد ویلي چې دا عملیاتو د مخدرو موادو پر ضد د دولت د مبارزې ښه ده. ددې عملیاتو هدف دادی چې له دی کاره د قاچاقبرانو لاس لنډ او د مودو مرکزونه وبجاړي. د مخدرو موادو پر ضد مبارزې ځانګړو ځواکونو ته اوسه ۱۵۰ تنه اپین، ۵۰ تنه چرس ځه د پاسه ۹۰۰ تنه کیمیاوي مواد او د مخدرو مواد د تولید څه د پاسه ۲۰۰ کارخانې له منځه وړې دی.

آزادی رادیو

په اورپکو سازمانونو کې دیوې بلې دلې زیاتوالی

د پاکستان د کورنیو چارو وزارت وایي د بلوچستان د آزادی پوځ چې پر حکومتي تاسیساتو باندې بریدونه کوي. یوه ترهګره ډنه ده په تیرو تقریبا ۲ لسیزو کې دا لومړي ځل دی چې د پاکستان حکومت د اسلامي اورپکو سازمانونو برسیره یو بله وسله واله ډله د تروریستي سازمانو په فهرست کې نیولې اسلام آباد کې د بي بي سي خبریال ، ظفر عباس ، وایي د پاکستان د کورنیو چارو سکرتر ، کمال شاه ، وویل چې د بلوچستان د آزادی پوځ BLA ، زیاتره دبلوچستان ایالت د پیاوړې مري قبیلې د غړو څخه جوړ شوی دی هغه وویل مري قبیله د بلوچانو د ۳ قبیلو څخه یوه ده چې د تیرو څه باندې ۲ کلو راهیسې په وسله والو بغاوتونو کې لاس لري

کمال شاه وویل داسې بیکاري چې بلاچ مري چې د دغې قبیلې د مشر ، خیر بخش مري خوی دی ددې سازمان مشري کوي

خیر بخش مري د څو کلو راهیسې پټ دی خو اکثرا د ټیلیفون له لارې ورځپاڼو سره تماسونه نیسي او پر حکومتي تاسیساتو او امنیتي خواکونو باندې د بریدونو مسولیت پر غاړه اخلي

د بلوچانو یو بل مشر هم اکبر بګتي دی چې پلویان یې پر حکومتي تاسیساتو باندې بریدونه کوي او د ایالت د غازو او نورو معدنیاتو په ګټه کې نوره زیاتې برخې او کورواکي غواړي

خرګنده نده چې د BLA سازمان به څومره غټ وي خو کمال شاه وویل اوس چې حکومت داسې زمان د تروریستي ډلو په فهرست کې شامل کړی د هیواد دننه او بهر به دهغه ټول بانکي حسابونه ضبط شي

دا کار به دحکومت سره پدې کې هم مرسته وکړي ددغې سازمان یوشمیر شکمن غړي چې باور کیږي د خلیج په ځینو هیوادو کې پټ ژوند کوي ، هم ویلي او که لازمه وي بهر ته یې د محاکمې لپاره ولیږي

خو ګمان نه کیږي چې د حکومت دا اقدام به د بلوچستان ایالت کې تشدد کم کړي ځکه چې پدغه ایالت کې وسله واله ښځه تر هغې وسله والې نښتې ځخه توپیر لري چې د افغانستان پولې ته نژدې قبایلي سیمه کې اسلامي اورپکوسره روانه ده بلوچستان کې د وسله والو قبایليانو مشران وایي دوی د ایالتي کورواکی لپاره جنګیږي او د غازو او مینرالوتو په ګټه کې چې ددغه ایالت ځخه راایستل کیږي نوره ډیره برخه غواړي خو جمهور رییس پرویز مشرف دا ادعا ګاني ردوي او وایي چې دا قبایلي مشران د پرمختیا مخه نیسي او دده هغو پلانونو سره مخالفت کوي چې غواړي د بلوچستان په سمندري غاړې کې یو عصري بندر جوړ کړي او دا ایالت د تولې سیمې لپاره په یوې سترې تجارتي لارې باندې بدل کړي

دنوی کابینی ...

گدائی میکنند نان خوردن را ندارند، مصنوونیت ندارند زندگی مامورین خوب نیست یک تعداد اشخاصیکه دارایی عامه را چور کردند انها نتوانستند که کمپنی را بسازند که در ان مردم استخدام شوند ومردم از انجا اعاشه واباطه شوند من فکر میکنیم اگر همین وضع دوام کند وما وضع جامعه را درست نکنیم نا ارامی بیشتر خواهد شد.

سوال : دولت میخواهد که کشت کوکنار را تحت فشار داخلی وخارجی از بین ببرند ایا دولت میتواند بدیل کشت کوکنار را برای دهاقین اماده کند؟

آیا دولت سیستم آبیاری را تنظیم کرده؟ آیا دولت توانسته است سیستم مواصلات وخطوط زمین وهوایی را تنظیم نمایند؟

جواب : به نظر من سیستم آبیاری در کشور تنظیم نشده وخطوط زمینی وهوایی درست وجود ندارد سرکهای ما خراب است، چه در مرکز وچه در اطراف کشور. هنوز دولت مصنوونیت را تامین نکرده امروز میخواهد که کشت کوکنار را در کشور از بین ببرند البته این تقاضای خود مردم کشور هم است وجامعه بین المللی هم از ما تقاضا دارند که ماکشت کوکنار را از بین ببریم اما دولت وقتیکه میخواهد کشت کوکنار را از بین ببرند باید شرایط زندگی برای دهقان را اماده بسازد دهقانانیکه امروز زمین شان آب ندارد دهقانیکه امروز نمی تواند اموال زراعتی خود را به بازار های داخلی وخارجی عرضه میکند دهقانان نمی تواند که در مقابل اموال خارجی که به مملکت ماوارد میشوند خصوصاً غله ودانه و میوه وسبزیجات که وارد میشوند رقابت بکنند در همچو شرایط دهقانان افغانستان همه بیچاره هستند واز مجبوریت این کار را میکند نه از شوق. وقتیکه دولت یا حکومت افغانستان میخواهد کشت کوکنار را از بین ببرد برای دهقان باید اول سیستم آبیاری را اماده بکند دوم بدیل کوکنار را تهیه بکند وقتیکه کشت کوکنار از بین برود قاچاق بران زمینان شان تخریب میکند و او در مصیبت دیگر گرفتار میشوند مردم از ایشان پول میخواهد واو پول ندارند وکشت کوکنار هم از بین رفت شما یک دفعه مطالعه بکنید باید هیات ها برود ببینند که برای دهقان بیچاره وقتیکه همین جنگ سالار وقاچاق بر ومافیای جهانی پول داده واگر برای انها تریاک ندهند اینهارا میکشند واینهارا از بین میبرند من اینطور فکر میکنیم که دولت باید کاری بکند که در مقابل محوکشت کوکنار چند کار عمده را انجام بدهند اول وضع دهاقین را درنظر بگیرند وبا در نظرداشت وضع زندگی دهقان برای شان یک مقدار معین عاید بدهند که فامیل شان از گرسنگی از بین نروند نان داشته باشد کار دوم اینست باید سیستم ابیاری به هر صورتی که میشوند در افغانستان تنظیم شود زمین های بایر تحت اب بیاید وکار مهم دیگر که در پیشرو داریم باید سرک های افغانستان بخصوص در قرا ودهات هر چه زود ساخته شوند که دهقان بتواند مال خویش را به بازار ها عرضه کنند.

باید یک کار عمده این باشد که بالای واردات خارجی چیزیکه در داخل داریم یک نوع قیودات وضع شود بلی ما سیستم بازار ازاد میخواهیم وما تاوقتیکه زمینه رقابت برای دهقان خود برمولد خود اماده نساختیم ما نه باید اجازه بدهیم که اموال تجارتی خارجی بیاید به طور مثال ما اینجا شرکت بوت سازی داشتیم وقتیکه بوت های چین به افغانستان وارد شد تمام شرکت های ما سقوط کردند باید این را در نظر میگرفتیم که چه قسم مال را اجازه بدهیم که شرکت های خودمان به سقوط مواجه نسازند ،بنا دولت تا وقتیکه نتوانسته سیستم آبیاری را در مملکت بسازند مواصلات را بسازند سیستم زندگی دهقان را تنظیم بکنند سیستم های اجتماعی به میان بیاورد نه باید مردم را تحت فشار مجبور بسازند که از کشت کوکنار صرف نظر بکنند اول بدیل ان را تهیه کنند وبعداً انها را از کشت کوکنار مانع سازند.

تشکر از مصاحبه تان.

اراده

زیرنظر هیات تحریر انتشار مییابد

موسس وصاحب امتیاز: حاجی سید داؤد

مدیر مسوول : سهراب دیدار

اراده در ویرایش و پیرایش مطالب دست باز دارد

آدرس: پروان مینه (ایستگاه سینمای بهارستان سرک مسجد حاجی میر احمد خانه نمبر۹۵)

تیلفون موبایل : ۰۷۰۲۲۲۷۲۶

روزنامه آزاد وملی نشریه مرکزنشراتی افغان

اندیشه وعقاید مطرح شده ازسوی نویسنده گان به خودشان مربوط است

کمپوز و دیزاین: صدیق الله "صادق" و احمد مسعود "ستانکزی"

چاپ: مطبعه مرکزنشراتی افغان

ERADA Daily

Daily Independent Publication, Publisher: Afghan Media Resource Center

Founder: Haji Sayed Daud, Chief Editor: Suhrab Didar Mobil Phone: ۰۷۰۲۲۲۷۲۶

Composed & designed by : sidiq ullah (sadiq) & Ahmad shah (wahdat)

eradadaily@hotmail.com

قیمت یك شماره ۳ افغانی